

Koe kan meer met tegen bladvlekkenziekte behandelde snijmais

Schimmelbestrijding loont

Een hogere voerefficiëntie vanwege een betere celwandverteerbaarheid, omdat de maisplant langer groen blijft. Dat is het gevolg van spuiten tegen schimmels zoals bladvlekkenziekte, zo wijst onderzoek van Schothorst Feed Research uit.

tekst **Florus Pellikaan**

Dat schimmelinfecties een risico vormen in de maisteelt, werd in 2007 pijnlijk openbaar. Veel mais stierf als gevolg van bladvlekkenziekte erg vroeg af en de opbrengst bleef fors achter. Hoewel de afgelopen jaren de besmettingen veel kleiner waren, is het gevaar van schimmels nog minstens zo actueel.

'De mestnormen worden scherper, dat zorgt voor stress, minder weerstand en dus meer kans op ziekten en schimmels', geeft Leo Tjoonk, kenniscoördinator ruwvoerteelt bij Agrifirm Plant, aan.

'De veredeling heeft goed geschakeld op schimmels en erg gevoelige rassen uitgeselecteerd. Rassen kunnen echter tolerant zijn, maar resistent zijn ze zeker niet. Bovendien zien we steeds meer continueelt van snijmais en er wordt minder geploegd, wat het risico op schimmels ver-

hoogt. De weers- en groeiomstandigheden bepalen uiteindelijk of ze in een bepaald jaar toeslaan. In 2013 en 2014 was dat beperkt.'

Meeropbrengst

Al ver vóór 2007 begon BASF met het ontwikkelen van een middel tegen bladvlekkenziekte, dat nu op de markt is als Retengo Plus. 'Schimmelbestrijding blijkt in steeds meer gewassen nodig', vertelt Henco Bouma, cropmanager akkerbouw bij BASF. 'Tien jaar geleden spoot geen akkerbouwer de suikerbieten tegen schimmels. Vorig jaar zijn sommige percelen wel vier keer gespoten. Het is allemaal onderdeel van de rendementsslag die er in de akkerbouw gaande is.'

Volgens Toine Heijmans, productmanager ruwvoermanagement bij Agrifirm, blijft

de melkveehouderij wat dat betreft nog ver achter. 'Het is bijvoorbeeld bekend dat een onkruidbestrijding in het tweedebladstadium van snijmais acht procent meer opbrengst geeft dan een bespuiting in het vijfdebladstadium. Er kleeft alleen het risico aan dat er een tweede bespuiting moet volgen. Maar nog geen vijf procent van de boeren blijkt bereid eventueel een tweede bespuiting toe te passen. Er moet dus nog veel meer aandacht voor meeropbrengsten en verliezen komen.'

Het is de reden dat Agrifirm zich openlijk schaart achter een bespuiting van snijmais tegen bladvlekkenziekte. 'De meerjarige resultaten van proeven van BASF en PPO hebben ons ervan overtuigd dat ook bij beperkte besmetting van schimmels er altijd meeropbrengst is', stelt Tjoonk.

Noodrijpe plant voorkomen

Tussen 2009 en 2012 kwam de meeropbrengst bij bespuiting tegen bladvlekkenziekte gemiddeld op 850 kilo droge stof per hectare. Ook de voederwaarde was hoger: 25 vem meer en 25 gram extra zetmeel per kilo droge stof. Schothorst Feed Research becijferde deze meeropbrengst volgens Michiel Bosdijk, productadviseur akkerbouw bij BASF, op zo'n 250 euro per hectare.

Leo Tjoonk heeft ook cijfers van afgelopen jaar present. 'In alle opzichten was 2014 een topmaisjaar, maar toch was er besmetting. Op het proefveld van PPO in Vredepeel was het verschil tussen behandeld en onbehandeld maar liefst 1,8 ton droge stof per hectare. Maar in Marwijksoord was het verschil zo'n 0,3 ton droge stof. Per jaar en per landsdeel verschilt het effect, maar opbrengstverhogend is de bespuiting altijd.'

De verklaring hiervoor is volgens Bosdijk dat de plant langer groen blijft, waardoor deze langer voedingsstoffen blijft opnemen en dus blijft doorgroeien en normaal afrijpt. 'Het voorkomt dat de plant noodrijp of te snel rijp wordt, waardoor je ook meer flexibiliteit in oogsten hebt.'

Het voorkomen van noodrijpe en verdorde mais zou naast een meeropbrengst ook gevolgen kunnen hebben voor de benutting van de mais door de koe. Om dat te testen zette BASF een voerproef uit bij De Schothorst. 'Op basis van hogere vem- en zetmeelwaarden is het productie-effect

Links onbehandelde en rechts met Retengo Plus behandelde snijmais tegen schimmels in 2013

slechts gedeeltelijk in te schatten. Het koemodel houdt namelijk geen rekening met bijvoorbeeld 'smakelijkheid', vertelt Wilfried van Straalen van De Schothorst. Twee groepen van elk dertig koeien kregen gedurende negen weken behandelde of onbehandelde mais in een rantsoen met tweederde mais. 'Helaas was er bij deze mais uit 2013 nauwelijks sprake van een besmetting, waardoor de voederwaarden niet significant verschilden', licht Bosdijk toe. Toch bleken er verschillen in de voerproef. 'Door een hoger vetgehalte produceerden de koeien die behandelde mais kregen, 0,2 kilo meetmelk meer. Geen significant verschil, maar statistisch gezien wel een duidelijke richting', vertelt Van Straalen. 'Bovendien namen deze koeien minder voer op, waarschijnlijk doordat ze eerder waren verzadigd door een hogere celwandverteerbaarheid van de beter afgerijpte mais.'

Einde dag bespuiten

Het gevolg van de wat hogere productie en lagere voeropname was een stijging van de voerefficiëntie van 1,60 naar 1,63. Leo Tjoonk: 'Dit verschil lijkt klein, maar omgerekend levert deze hogere voerefficiëntie 88 euro per koe per jaar op. Bij een rantsoen van tweederde deel mais is dat 440 euro per hectare. En dan te bedenken dat dit de resultaten zijn bij een lichte besmetting. Dan is bestrijden voor 110 euro per hectare, middel inclusief spuiten, dus snel interessant.'

Bespuiting moet in de eerste helft van juli gebeuren, liefst in de middag of avond, dan is de maisplant flexibeler. 'We hebben veel berijdingsproeven gedaan omdat we de angst van veehouders kennen om door mais van 1,70 meter te rijden', vertelt Bouma. 'Maar als de spuit en eventueel de trekker maar minimaal 48 centimeter van de grond zijn, zie je in de herfst echt niet meer waar de spuit heeft gereden.'

Geert Bijma, melkveehouder te Augustinusga:

'We willen dat de koeien niet te iel zijn, we houden van een stevige boerenkoe.' (Cm)

Wim Thus, voorzitter vakgroep vleeskalverhouderij LTO:

'Melkveehouderij en kalverhouderij lijken soms twee gescheiden werelden, terwijl ze feitelijk in elkaars verlengde opereren. Het kalfsvlees als een belangrijk product zien is in beider belang, zowel economisch als voor het maatschappelijk draagvlak.' (NO)

Sietske Klooster, ontwerpster te Amsterdam:

'Ik werkte enige tijd mee op een boerderij en proefde toen voor de eerste keer superverse, rauwe melk. Dat vond ik een openbaring; zo anders dan alle andere melk die ik eerder proefde. Ik had nooit over melk gedacht als iets dat uiteenlopende smaken kon hebben.' (LC)

Gerrie Kleene-Jager, melkveehouder te Balkbrug:

'Als we nu allen eens ambassadeur worden van ons bedrijf, van onze sector en zelf de mooie en echte verhalen laten horen, zien, ruiken en proeven, dan horen onze consumenten wat ze graag willen horen. Het juiste verhaal over onze bedrijven met hun boeren, hun voedselproducenten.' (Mv)

Ben Wevers, directeur zuivelcoöperatie Rouveen:

'Als we het erover eens zijn

dat zowel de maatschappij als de politiek vraagt om 80 procent weidegang in 2020, dan moeten we daar iets op bedenken. Er leven onder boeren genoeg ideeën om dit te realiseren.' (Bo)

Geert van der Peek, onderzoeker Wageningen UR:

'Nederlandse melk heeft een uitstekend imago. Wat daarbij helpt is dat onze koeien relatief vaak buiten lopen. Weidegang is iets typisch Nederlands. De Nederlandse boer is fanatiek. Zolang hij zich blijft onderscheiden, hoeft hij zich geen zorgen te maken.' (Tr)

Otto-Jan Bokma, melkveehouder en kaasmaker te Workum:

'Onze kazen zijn natuurproducten. Doordat het voer van de koeien in de seizoenen verandert, verandert ook de smaak in de seizoenen. In de zomer is onze kaas daardoor romiger, zachter en gelier. Dat komt doordat de koeien zomers buiten lopen en vers gras eten.' (LC)

Hans Puttenstein, voorzitter HHH-vereniging:

'De gezondheidsstatus van de Nederlandse rundveestapel moet omhoog, zodat gemakkelijker veilingen kunnen worden georganiseerd. Op die manier kan de omzet en aanwas worden verhoogd.' (Hp)

Dieks de Boer, melkveehouder te Tjalleberd:

'Het voordeel van de huisvesting in een potstal is dat je koeien door een moeilijke periode heen kunt helpen. Bijna elke honderdtonner heeft wel een moment in haar leven gehad

dat je overwoog afscheid te nemen of niet. Dieren moet je echter ook een tweede kans willen geven.' (Mv)

Huub Peek, fokkerijadviseur:

'Wij bepalen niet welke stieren veehouders moeten gebruiken. Maar we willen wel graag objectief uitleggen wat er gebeurt als men stieren gebruikt met een heel lage betrouwbaarheid. Veehouders die goed zijn geïnformeerd, kunnen de risico's beter inschatten.' (Hp)

Willem Schaafsma, eigenaar restaurant Eindeloos te Leeuwarden:

'Stierenballen zijn in andere culturen een delicatessie, maar wij doen daar wat moeilijker over.' (LC)

Kees Wantenaar, voorzitter commissarissen Gezondheidsdienst voor Dieren:

'We moeten precies kunnen verantwoorden hoe een product tot stand is gekomen. Gezonde producten beginnen bij gezonde dieren. Dat was altijd al belangrijk, maar de inhoudelijke kennis over het product en het productieproces is toegenomen, ook bij de consument. Daar kun je niet scherp genoeg op zijn.' (Pv)

Piet de Boer, melkveehouder te Tjalleberd:

'Soms moet je een AB-vaars nog geregeld klauwbekappen. Wat wij willen zijn gewoon goede gebruikskoeien. We willen qua lactatiewaarde alles bij de 100 hebben, we willen geen uitschieters.' (Mv)

Bronnen: CRV magazine (Cm), Nieuwe Oogst (NO), Leeuwarder Courant (LC), Melkvee (Mv), Boerderij (Bo), Trouw (Tr), HI plus! (Hp), Pluimvee (Pv)